

Het FILMHUIS

December 1928.
De daklijn aan de achterkant loopt door in de stenen trap. Op de toren het gietijzeren ornament.
(Fotoarchief Gemeente Bussum)

Hans Jonker

Winkelpand op toplocatie

Na de ontsluiting van twee in aanbouw zijnde villawijken wordt een perceel aan de Bussumervaart interessant voor een projectontwikkelaar.

Een ophaalbrug verbindt sinds 1908 de nieuwe Brediusweg (de centrale as van het Brediuskwartier en het Rembrandtkwartier) met het station. De brug plaatst het terrein van een houthandel aan de vaart in een heel ander perspectief. Veel villabewoners uit Naarden en Bussum zullen de brug gebruiken op weg naar de trein en naar de Bussumse centrale voorzieningen. Een ware fuik voor een interessante consumentengroep.

In 1926 koopt de Blaricumse investeerder W.Th. Daub dan ook Houthandel Jongeneel uit en geeft zijn dorpsgenoot architect H.F. Sijmons opdracht tot het ontwerpen van een complex woningen, in combinatie met een winkel en een garage. Herman Sijmons is dan een gewilde jonge architect, zowel actief in 't Gooi als in Amsterdam. In Bussum was eerder (in 1919) aan de Kromme Englaan van zijn hand een gebouw van de Hersteld Apostolische Gemeente gebouwd, nu de synagoge.

In de bouwaanvraag wordt het complex omschreven als "17 villa's, een garage incl. woning en een winkelhuis met bovenwoning aan de Brediusweg, Roemer Visschelaan en Vaartweg". Sijmons ontwerpt een combinatie van twee bedrijfspanden langs

de vaart, met magazijnen die ook toegankelijk zijn vanaf het water. Een ommuring van de binnenplaats verbindt de beide gebouwen. Het ontwerp weerspiegelt mooi de overgangperiode van scheepvaartverkeer naar de opkomende automobiel.

Amsterdamse School

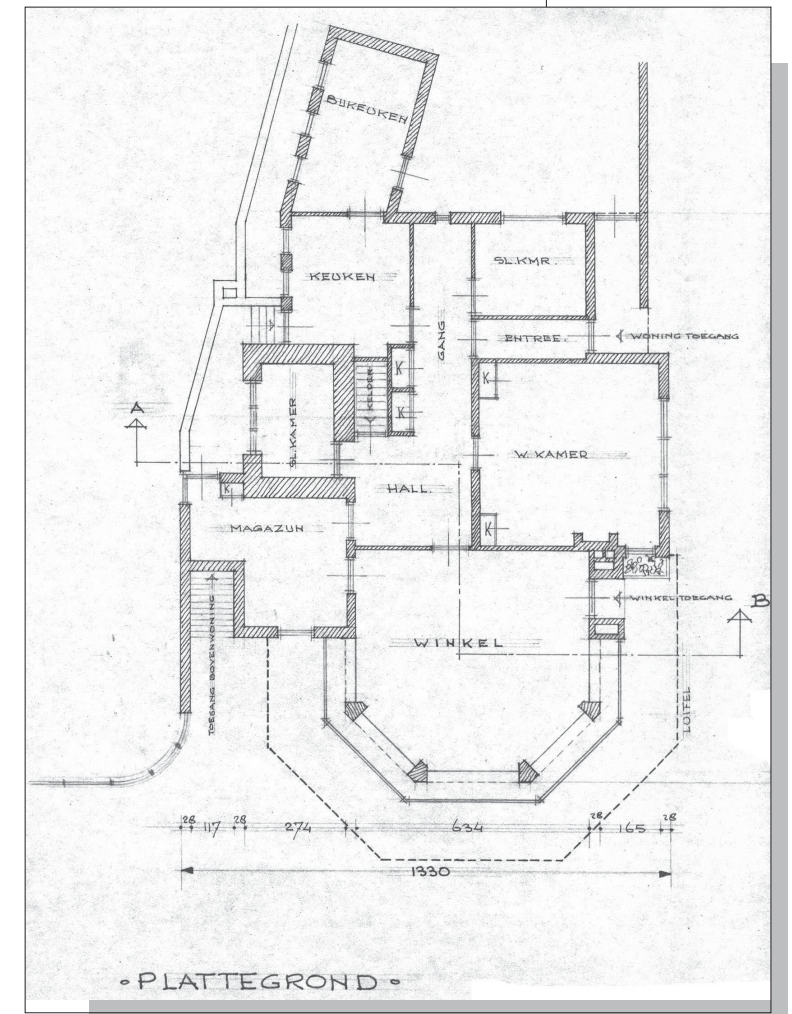
In het ontwerp zien we de stijl van de door Sijmons bewonderde Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright terug. Ook de zich ontwikkelende Amsterdamse School is herkenbaar: de combinatie van een betonnen draagconstructie met fantasieerijk metselwerk, de toepassing van staal voor de kozijnen en de balkonhekken, het gietijzeren ornament op de toren, de 'a-symmetrische symmetrie', de horizontale lijnen en de overstekken.

Maar waarom een toren (met uurwerk)? Herman Sijmons bleef tot zijn overlijden in 1961 zeer actief in de architectenwereld. Er is daardoor lang gelegenheid geweest om hem naar toelichting bij zijn ontwerpen te vragen. Hij verklaarde dat hij bij zijn ontwerp van Brediusweg 1 een spiegeling aan weerszijden van de haven beoogde. Aan de ene kant de nieuwe Wilhelminakerk (uit 1925, architect Tjeerd Kuipers), aan de andere kant zijn woon-winkelhuis. Door het dempen van de haven en de bebouwing van het plantsoen voor de kerk is dit spiegeleffect nu niet meer goed herkenbaar.

Comestibles en delicatessen

De door de projectontwikkelaar beoogde verhuur van de winkelruimte is lang uitgebleven. De winkel heeft leeggestaan tot oktober 1939, toen de (hof)leverancier van comestibles en delicatessen H. van Veen er een filiaal vestigde. Een garagebedrijf is er in het achterliggende pand nooit gekomen. Overigens: ook de villa's aan de Vaartweg waren aanvankelijk onverhuurbaar omdat men vergeten was bij de gemeente de aansluiting op het gas- en elektriciteitsnet aan te vragen!

Als de haven gedempt is en de ophaalbrug vervangen door een dam (1940) verandert de verkeerssituatie en gaat het gebouw – met name door de bouw van de rij winkelpanden aan de Brinklaan – meer dan voorheen deel uitmaken van het Bussumse centrumgebied. In de zestiger jaren neemt E. Joolen de exploitatie van de comestibleszaak over.

Van probleemgezinnen naar 'place to be'

Na sluiting van de winkel aan het begin van de zeventiger jaren kent het gebouw jarenlang een wat rommelig bestaan. Op de adressen Brediusweg 1 (de bovenwoning), Vaartweg 1 (de winkel en de woning erachter) en Vaartweg 3 (de garage met bovenwoning) woont een groot aantal gezinnen en alleenstaanden in voortdurend wisselende samenstelling. In 1977 besluit de Gemeente Bussum de beide panden te kopen van de verzekeringsmaatschappij die er inmiddels eigenaar van is. De gemeentelijke Sociale Dienst gaat de woningen gebruiken voor de huisvesting van probleemgezinnen. In de ambtelijke papieren uit die tijd wordt herhaaldelijk gesproken over illegale bewoning.

De oorspronkelijke situatie.
De winkeldeur aan de Vaartweg, evenals de voordeur van de achterliggende woning.
De toegang tot de bovenwoning is via de stenen trap.
(Bron: archief Gemeente Bussum bouwvergunningen 1926 nr. 179)

In 1940 wordt de ophaalbrug gesloopt en vervangen door een met 'duikers' doorlaatbaar gemaakte dam. (Fotoarchief Gemeente Bussum)

Rechts:

De firma Van Veen had al filialen aan de Beerensteinerlaan en in Baarn. Ze mocht het predikaat 'hofleverancier' voeren.

(Coll. Winthorst in Stads- en Streekarchief Naarden)

Het is begin jaren '80. Een krachtige politieke stroming werpt zich op de problematiek van de grote groep jongeren in de gemeente. Iedere stad en ieder dorp krijgt een jeugd- of jongeren centrum waar sociaal werkers proberen greep te krijgen op deze leeftijdsgroep. De gemeente Bussum besluit om haar eigendommen aan de Brediusweg/Vaartweg voor deze functie geschikt te maken en laat een radicale verbouwing uitvoeren. Het achterliggende huis wordt gesloopt, evenals de achterkant van het voorste pand. Daarna wordt er een moderne multifunctionele ruimte aangebouwd. Het balkon aan de voorzijde wordt dichtgemaakt, aan de vaartkant wordt een toegangsruimte bijgebouwd, de schoorsteen verdwijnt. Onder de namen 't Krogt, Opsessie en Cameleon is Brediusweg 1 meer dan twintig jaar lang de 'place to be' voor de Bussumse jongeren.

VAN VEEN'S

COMESTIBLES- EN
DELICATESSENHANDEL
Brediusweg 1, Tel. 5874
Bussum

Gespecialiseerd in:

*Kempinski wijnen
Verkade's artikelen
Indische artikelen
Fijne vleeswaren
Hero groente- en
Fruitconserven*

Filmhuis

Exploitatieproblemen leiden in 2004 tot sluiting van Cameleon. De gemeente verhuurt het gebouw aan het Filmhuis Bussum en faciliteert de verbouwing van het pand om het voor de bioscoopfunctie geschikt te maken. Op 21 februari 2008 wordt de eerste filmvoorstelling gegeven in de dan tachtig jaar oude schepping van Herman Sijmons.